

องค์ความรู้จากประสบการณ์ของนักปกครองในการแก้ไขปัญหากรณีศึกษาในพื้นที่เป็นเลิศ
(**Best Practices**) กรณีศึกษา : การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่พื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน”
อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร

จ่าสิบเอกดำนิง พรหมพิมพ์

นายอำเภอเต่างอย

คำนำ

อำเภอเต่างอย ได้จัดทำเอกสารสรุปองค์ความรู้จากประสบการณ์ของนักปกครองในการแก้ไขปัญหา
กรณีศึกษาในพื้นที่ที่เป็นเลิศ (Best Practices) กรณีศึกษา : การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่พื้นที่หมู่บ้าน/
ชุมชน” อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร เพื่อร่วมถ่ายทอดประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่สำคัญ (Best
Practices)

หวังเป็นอย่างยิ่งเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และสามารถเป็นแบบอย่างในการขับเคลื่อนการดำเนินงานใน
พื้นที่ต่อไป

ที่ทำการปกครองอำเภอเต่างอย

๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘

สารบัญ

หน้า

องค์ความรู้จากประสบการณ์ของนักปกครองในการแก้ไขปัญหากรณีศึกษาในพื้นที่เป็นเลิศ
(Best Practices) กรณีศึกษา : การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่พื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน”

อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร

ความเป็นมา/สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

แนวทางปฏิบัติ/การแก้ไขปัญหา

สรุปวิธีการทำงานที่นำไปสู่วิธีการที่เป็นเลิศ (Best Practices)

ภาคผนวก

๑-๕

๑

๒

๓

การปฏิบัติที่เป็นเลิศในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ (Best Practices)

“การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่พื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน”

อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร

.....

๑.ความเป็นมาและสภาพปัญหา

๑.๑ ความเป็นมา อำเภอเต่างอย แยกออกจากอำเภอเมืองสกลนคร เป็นกิ่งอำเภอเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๒๑ และต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอเต่างอย เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๓๔ แบ่งการปกครองออกเป็น ๔ ตำบล ๓๒ หมู่บ้าน ประชากร ๒๓,๓๖๐ คน มีพื้นที่ ๖๗๒ ตารางกิโลเมตร มีองค์การบริหารส่วนตำบล ๔ แห่ง สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบร้อยละ ๖๐ ที่สูงและป่าเขาร้อยละ ๔๐ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าว ยางพารา และมันสำปะหลัง พืชฤดูแล้งได้แก่ มะเขือเทศ ข้าวโพดฝักอ่อน สิ่งที่น่าสนใจคือ โรงงานอาหารหลวงสำเร็จรูปดอยคำที่ ๓ (เต่างอย) อุทยานแห่งชาติภูผายล อ่างเก็บน้ำห้วยหวด

๑.๒ สภาพปัญหา มีการลักลอบตัดไม้หวงห้ามสำคัญเพื่อส่งขายทุน บุกรุกป่าอุทยานเพื่อขยายที่ทำกิน ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ นอกจากที่กล่าวมาแล้วพบว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของประชาชนส่วนใหญ่ นิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยวซึ่งดำเนินการสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแบบยั่งยืนและหลักเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้เกษตรกรมีรายได้น้อยไม่เพียงพอจ่บรายจ่าย และเกิดการว่างงานในห้วงระยะเวลาที่รอการปลูกพืชตามฤดูกาล เกษตรกรขาดรายได้และเสียโอกาสในห้วงระยะเวลาดังกล่าว

๒. แนวคิด/วิสัยทัศน์

จากการศึกษาข้อมูลประกอบอาชีพเกษตรกรรมของอำเภอเต่างอย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว ซึ่งดำเนินการสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ทำให้ได้ผลผลิตน้อย ขาดคุณภาพ ราคาตกต่ำ เกษตรกรจึงมีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ข้าพเจ้าจึงได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาขับเคลื่อนสู่หมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อเป็นการสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน ให้กับพี่น้องประชาชนในพื้นที่ โดยใช้หลักแนวคิด วิสัยทัศน์ ในการดำเนินงานในพื้นที่ดังนี้

แนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง คือ ฐานรากความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน

วิสัยทัศน์ “เป็นอำเภอที่ประชาชนมีสุขภาพที่ดี มีรายได้เพิ่ม มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

๓.กลยุทธ์การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

๓.๑ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เป็นแรงจูงใจสู่หมู่บ้าน/ชุมชน

๓.๒ สำรวจพื้นที่การเกษตรในพื้นที่ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ปลูกพืชเชิงเดี่ยวและปลูกพืชตามฤดูกาล พืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญในพื้นที่คือ ข้าว ยางพารา และมันสำปะหลัง พืชฤดูแล้ง คือมะเขือเทศ ซึ่งการปลูกพืชเชิงเดี่ยวนี้ทำให้มีรายได้และกำไรน้อย สืบเนื่องจากสำรวจพื้นที่ยังพบว่าประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำเกษตรแบบยั่งยืน ขาดผู้นำในการดำเนินงานในเรื่องของความยั่งยืนและเศรษฐกิจแบบพอเพียง

๓.๓ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บริเวณที่ว่าการอำเภอ โดยจัดให้มีกิจกรรมที่ศูนย์เรียนรู้ที่หลากหลาย อาทิเช่น การปลูกพืชระยะสั้น เช่น พริก มะเขือ มะเขือเทศ ขิง ข่า ตะไคร้ มะละกอ และพืชยืนต้น ไม้ กล้าย มะม่วง มันเบอรี่ รวมทั้งไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัวทุกชนิด การเลี้ยงกบ ปลา สัตว์เลี้ยง เช่น หมู เป็ด ไก่ไข่ ไก่ดำ ไก่พื้นเมือง นอกจากนี้ที่กล่าว ยังมีการเผาถ่านใช้เอง และการทดลองการปลูกพืชนอกฤดู เป็นต้น

๓.๔ การนำองค์ความรู้ลงสู่หมู่บ้าน/ชุมชน โดยการประชุมราษฎรในหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ปรับทัศนคติ แนวคิดในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร เปรียบเทียบให้เห็นระหว่างการปลูกพืชเชิงเดี่ยวและการปลูกพืชแบบผสมผสาน เปรียบเทียบเรื่องผลผลิต ระยะเวลาของการปลูกพืชแต่ละชนิด รายได้เทียบเป็นไรต่อไร่ แรงงานที่ใช้ต่อพืชแต่ละชนิด ตลอดจนการแนะนำอาชีพเสริมอย่างอื่น ๆ ที่สามารถทำไปพร้อมกันกับพืชหลักได้ โดยมีการใช้ CD DVD เป็นสื่อในการสร้างแรงจูงใจและจุดประกายให้แก่ราษฎรในพื้นที่

๓.๕ การขยายผล โดยการนำเอาชาวบ้านมาฝึกอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิดในการทำการเกษตร และศึกษาดูงานในศูนย์เรียนรู้ต้นแบบของอำเภอ สามารถที่นำไปดำเนินการได้ทันที ไม่ต้องรอระยะเวลาและงบประมาณแต่อย่างใด

๓.๖ ขวัญและกำลังใจ จากกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น มีเกษตรกรที่สามารถปรับทัศนคติและแนวคิดได้นำไปดำเนินการในพื้นที่เกษตรและบริเวณบ้านที่มีอยู่อย่างจำกัด ภายในกรอบระยะเวลาตามอายุของพืชและสัตว์แล้วได้ผลเป็นที่น่าสนใจ ชาวเจ้าและหัวหน้าส่วนราชการได้เข้าไปติดตาม และตรวจเยี่ยมให้กำลังใจ สามารถที่จะทำให้เกษตรกรมีขวัญและกำลังใจเพิ่มมากขึ้น

๔. ผลการดำเนินการ

๑ มีศูนย์เรียนรู้ต้นแบบบริเวณที่ว่าการอำเภอ ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ เข้าใจในบริบทของการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และองค์ความรู้เพื่อนำไปขยายผลสู่ประชาชนในพื้นที่

๒ มีศูนย์เรียนรู้สำหรับประชาชนในพื้นที่ ประชาชนได้รับความรู้ด้านการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงทั้งด้านเชิงวิชาการและด้านการปฏิบัติจริง

๓. ประชาชนในพื้นที่สามารถลดรายจ่ายต่อครอบครัวได้ไม่น้อยกว่า ๓,๐๐๐ บาท/เดือน เพิ่ม รายได้ ๕,๐๐๐ บาท/เดือน และสามารถขยายผลไปสู่ความมั่นคงทางด้านอาหาร ด้านสุขภาพ ตลอดจนความมั่นคงทางด้านจิตใจ ทำให้ชีวิตมีความสุขเพิ่มขึ้น

๔. ทำให้หมู่บ้าน ชุมชน มีความสุขเพิ่มขึ้น สามารถลดการแพร่ระบาดของยาเสพติด และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๕. ที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ขนาดเล็กในด้านเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

๖. มีประชาชนที่นำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปดำเนินการหลังจากที่อำเภอมีการขับเคลื่อนเรื่องนี้ไปแล้ว ประสบผลสำเร็จในระดับดีมาก จำนวน ๕ ราย (มีรายได้วันละไม่น้อยกว่า ๕๐๐ บาท) และประชาชนที่กำลังดำเนินการไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของประชากรในพื้นที่

๗. มีประชาชนนอกพื้นที่ ต่างอำเภอ และต่างจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง เข้ามาศึกษาที่ศูนย์เรียนรู้โครงการตามแนวพระราชดำริระดับอำเภอ และผู้ที่ประสบผลสำเร็จ ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ราย

๕.ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ (Key Success Factors)

- ๑.) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้นำต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินงาน ทั้งในด้านการปฏิบัติงาน เช่น การครองตน ครองคน ครองงาน และด้านพฤติกรรม เช่น การมีระเบียบวินัย การลด ละ เลิก อบายมุข เป็นต้น
- ๒.) ความรู้ความสามารถ อุทิศตน เสียสละ ในการปฏิบัติงานในพื้นที่
- ๓.) หน่วยการบังคับบัญชาระดับเหนือขึ้นไป ให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง
- ๔.) มีสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถที่ไปสื่อสารและทำความเข้าใจกับเกษตรกรได้
- ๕.) มีแปลงสาธิตที่เป็นตัวอย่าง และประสบผลสำเร็จเพื่อจุดประกายและสร้างแรงจูงใจให้แก่เกษตรกร
- ๖.) การมีสัมพันธภาพ มิตรภาพที่ดีกับส่วนราชการ พี่น้องประชาชน ซึ่งเป็นสื่อที่ทำให้เกิดความเข้าใจไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะทำให้ได้รับความร่วมมือและสร้างศรัทธาได้เป็นอย่างดี

ภาคผนวก

๖. ภาพประกอบการณ์ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่สำคัญ (Best Practree)

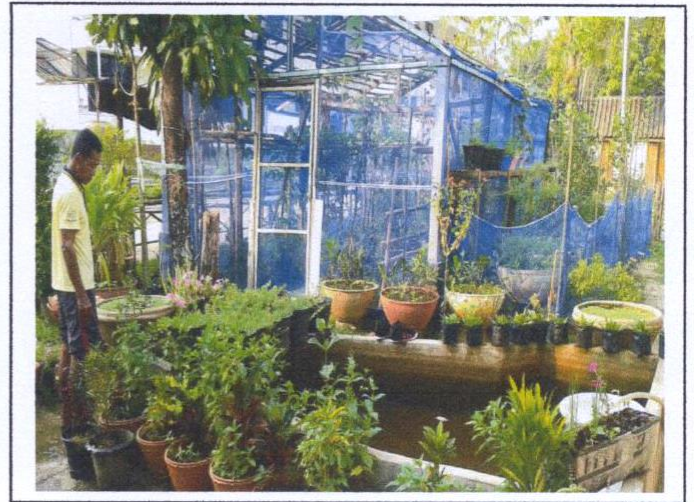
๖.๑ ภาพการปรับทัศนคติ แนวคิด เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ส่วนราชการและหน่วยงานในพื้นที่

๖.๒ ภาพการนำเอาความรู้ไปสู่หมู่บ้านและชุมชน

๖.๓ ภาพศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๖.๕ ภาพการขยายผลโดยนำเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน

